

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2019 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. 3D-257

**LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS
„INVESTICIJOS Į MATERIALŪJĮ TURTA“ VEIKLOS „PARAMA ŽEMĖS ŪKIO
VANDENTVARKAI“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS, TAIKOMOS NUO 2019 M.**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (toliau – Programa) priemonės „Investicijos į materialųjį turta“ veiklos „Parama žemės ūkio vandentvarkai“ įgyvendinimo taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr.1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas reglamentas (EB) 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2019 m. vasario 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2019/288 (OL 2019 L 53, p. 14), 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės (OL 2014 L 227, p. 18), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. liepos 30 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2018/1077 (OL 2018 L 194, p. 44), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 807/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, ir nustatomos pereinamojo laikotarpio nuostatos (OL 2014 L 227, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. spalio 30 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2019/94 (OL 2019 L 19, p. 5), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013 L 347, p. 320), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2018/1719 (OL 2018 L 291, p. 5), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa, patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. C(2015)842, Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 722 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių ir kitų juridinių asmenų, atsakingų už Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 programos įgyvendinimą, paskyrimo“ bei Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Administravimo taisyklės).

2. Taisyklės nustato paramos pagal priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklą „Parama žemės ūkio vandentvarkai“ (toliau – priemonės veikla) teikimo ir administravimo tvarką. Taisyklėmis turi vadovautis pareiškėjai, nuo 2019 metų rengdami ir teikdami paramos paraiškas, ir paramos gavėjai, įgyvendindami projektus, taip pat institucijos, atliekančios paramos paraiškų vertinimą, atranką ir projektų įgyvendinimo priežiūrą pagal priemonės veiklos sritį. Paramos teikimo ir administravimo tvarka, kiek to nereglamentuoja Taisyklės, nustatyta Administravimo taisyklėse.

II SKYRIUS SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

3. Šiose Taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

3.1. **Agentūra** – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

3.2. **ES** – Europos Sąjunga.

3.3. **EŽŪFKP** – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai.

3.4. **Ministerija** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

4. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

4.1. **Kaimo vietovė** – viensėdis, kaimas, miestelis ar miestas, kurios gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst.

4.2. **Melioracijos sistema** – grupė tam tikrame žemės plote esančių melioracijos statinių, susijusių funkciniais ryšiais.

4.3. **Melioracijos sistemų naudotojų asociacija** – ribotos atsakomybės pelno nesiekiantis juridinis asmuo, kurio tikslas – palaikyti bendrojo naudojimo melioracijos sistemų gerą būklę asociacijos narių naudojamoje melioruotoje žemėje.

4.4. **Melioracijos sistemos rekonstravimas** – esamos melioracijos sistemos pertvarkymas keičiant melioracijos statinių parametrus ir konstrukciją (perskaičiuojant ir keičiant atstumus tarp drenažo sausintuvų, griovių: keičiant rinktuvų skersmenis ir vietą, griovių parametrus ir pan.) ir statant papildomus melioracijos statinius.

4.5. **Melioracijos sistemos darbo projektas** (toliau – projektas) – melioracijos statinių statymo etapo projektas, kuris rengiamas kaip vientisas dokumentas su melioracijos sistemos projektui būdingomis dalimis arba atskirais sprendiniais techniniam projektui detalizuoti.

4.6. **Melioracijos sistemos projektavimo užduotis** (toliau – projektavimo užduotis) – dokumentas, kuriame nurodyti užsakovo pageidaujami projektuojamų melioracijos statinių techniniai, ekonominiai rodikliai, žemės sklypo paskirtis, žemės naudmenų ypatumai ir kiti reikalavimai, išvardyti melioracijos sistemos projekto privalomieji dokumentai.

4.7. **Projekto bendrosios išlaidos** (toliau – bendrosios išlaidos) rengiant ir įgyvendinant projektą patiriamos išlaidos: atlyginimas architektams, inžinieriams ir konsultantams už konsultacijas, susijusias su aplinkosaugos ir ekonominiu tvarumu, įskaitant verslo planų (veiklos ir (arba) projektų aprašų) ir kitų su jais susijusių dokumentų rengimą, kai šios išlaidos skiriamos nekilnojamam turtui statyti ir (arba) įsigyti, įskaitant ilgalaikę nuomą, ir gerinti, naujiems įrenginiams ir įrangai, įskaitant techniką, pirkti ir (arba) išperkamajai nuomai, taip pat šio projekto viešinimo išlaidos.

4.8. **Projekto partneris** (toliau – partneris) – juridinis asmuo, dalyvaujantis įgyvendinant ir (ar) finansuojant projektą ir siekiantis gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemones, pasidalysiantis su projekto vykdytoju šio projekto rezultatus pagal pareiškėjo ir jo partnerių jungtinės veiklos sutartį, pasirašytą iki paraiškos pateikimo dienos. Projekto rezultatai privalo likti Lietuvoje, net jei projekto partneris yra užsienio valstybės juridinis asmuo.

4.9. **Žemės ūkio vandentvarka** – ūkio šaka, apimanti melioracijos priemones paviršiniam ar gruntiniam laukų ar viešųjų kaimo teritorijų vandeniui surinkti ir nuleisti, siekiant pagerinti gyvenimo ir žemdirbystės sąlygas kaime, taip pat apimanti priemones, atitinkančias Lietuvos Respublikos melioracijos įstatyme apibūdintą melioracijos sąvoką.

4.10. **Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema** (toliau – ŽŪMIS) – prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos valdymo srities priskirtų institucijų ir įstaigų teikiamų paslaugų informacinė sistema.

5. Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Administravimo taisyklėse ir kituose Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose.

III SKYRIUS PRIORITETAI, TIKSLINĖS SRITYS IR KOMPLEKSINIAI TIKSLAI

6. Priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos „Parama žemės ūkio vandentvarkai“ (toliau – veiklos) prioritetas: didinti visų žemės ūkio veiklų konkurencingumą.

7. Priemonės veiklos srities tikslinės sritys:

- 7.1. investicijos į žemės ūkiui būtiną infrastruktūrą;
 - 7.2. žemės ūkio veiklai naudojamų laukų drenažo inžinerinės infrastruktūros atnaujinimas.
- 8. Priemonės veiklos srities kompleksiniai tikslai:
 - 8.1. inovacijų kūrimas, diegimas ir sklaida;
 - 8.2. aplinkos išsaugojimas ir tvari plėtra;
 - 8.3. klimato kaitos švelninimas.

IV SKYRIUS REMIAMA VEIKLA

- 9. Pagal priemonės veiklos sritį remiama tokia veikla:
 - 9.1. lauko drenažo inžinerinės infrastruktūros atnaujinimas;
 - 9.2. lauko drenažo sistemų pritaikymas pagal keliamus aplinkosaugos reikalavimus;
 - 9.3. vietinės reikšmės vidaus kelių rekonstravimas bei įrengimas ir ariamos žemės kalkinimas pagal projektą.

V SKYRIUS GALIMI PAREIŠKĖJAI IR PARTNERIAI

- 10. Pareiškėjai ir partneriai gali būti:
 - 10.1. savivaldybės;
 - 10.2. melioracijos sistemų naudotojų asociacijos;
 - 10.3. fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupė, veikianti pagal jungtinės veiklos sutartį, kurių nuosavybės teise priklausančios žemės ribos sutampa su konkrečios (rekonstruojamos) sausinimo sistemos(-ų) ribomis.
- 11. Paramos paraiškas pareiškėjai gali teikti su partneriais.

VI SKYRIUS PARTNERYSTĖ

- 12. Pareiškėjai gali teikti paraiškas individualiai arba su partneriais – kitais juridiniais asmenimis, kaip nurodyta Taisyklių 10 punkte, jei kartu projektą vykdyti yra tikslingiau. Partnerių įtraukimas į projektą turi būti pagrįstas ir jo būtinumas turi būti įrodytas paramos paraiškoje ir projektavimo užduotyje.
- 13. Pateikiama viena paraiška, atitinkamai užpildyta visų pareiškėjų ir partnerių. Partneriams taikomos tos pačios tinkamumo gauti paramą sąlygos ir reikalavimai, kaip ir

pareiškėjui. Finansavimą, skirtą visam projektui įgyvendinti, tiesiogiai gauna tik paramos gavėjas. Partneriai tiesiogiai paramos lėšų negauna.

14. Paramos gavėjas atsakingas už projekto įgyvendinimą. Bet koks projekto rezultatų pakeitimas turi būti įforminamas raštu kaip jungtinės veiklos sutarties pakeitimas, apie kurį informuojama Agentūra.

15. Galimybė keliems partneriams vykdyti vieną projektą neužkerta kelio kiekvienam partneriui pateikti savarankiškas paraiškas įgyvendinti kitus projektus.

16. Jungtinės veiklos sutartyje įsipareigojama laikytis pagrindinių geros partnerystės praktikos taisyklių:

16.1. visi partneriai turi būti perskaitę paraišką ir susipažinę su savo teisėmis ir pareigomis įgyvendinant projektą;

16.2. projekto įgyvendinimo metu paramos gavėjas privalo reguliariai konsultuotis su partneriais ir nuolat juos informuoti apie projekto įgyvendinimo eigą;

16.3. paramos gavėjas privalo visiems partneriams išsiųsti visų Agentūrai teikiamų ataskaitų ir mokėjimo prašymų kopijas;

16.4. visi projekto pakeitimai, turintys įtakos partnerių įsipareigojimams ir teisėms, prieš kreipiantis į Agentūrą, pirmiausia turi būti raštu suderinti su partneriais;

16.5. prieš teikdamas paraišką, pareiškėjas turi susitarti su visais partneriais dėl projekto metu sukurtų rezultatų, nupirkto ar sukurto turto ir atliktų darbų nuosavybės teisių ir šias teises nustatyti jungtinės veiklos sutartyje.

VII SKYRIUS TINKAMUMO GAUTI PARAMĄ SĄLYGOS IR REIKALAVIMAI

17. Paraiškos tinkamumas gauti paramą vertinamas pagal paramos paraiškos pateikimo dieną pareiškėjo pateiktus ir atitinkamais dokumentais pagrįstus duomenis, viešuosiuose registruose esančius duomenis, taip pat pagal dokumentus ir informaciją, gautą iš pareiškėjo po Agentūros paklausimo (-ų). Jei šie duomenys skiriasi, vadovaujamosi registruose esančiais duomenimis.

18. Pareiškėjas ir jo partneris (kai paraiška teikiama kartu su partneriu) laikomi tinkami gauti paramą, jei atitinka šiame Taisyklių punkte išvardytas tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus. Tinkamumo gauti paramą sąlygos ir reikalavimai yra šie:

18.1. paraišką teikia subjektas, įvardytas galimu pareiškėju šių Taisyklių V skyriuje;

18.2. projektas atitinka šių Taisyklių III skyriuje nurodytą prioritetą, tikslines sritis ir prisideda prie kompleksinių tikslų įgyvendinimo;

18.3. projekto veikla ir išlaidos yra susijusios su remiama priemonės veikla, nurodyta šių Taisyklių IV skyriuje;

18.4. pareiškėjas ir jo partneris (kai paraiška teikiama kartu su partneriu) užtikrina, kad išlaidos, kurioms finansuoti prašoma paramos, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų;

18.5. pareiškėjas ir jo partneris (kai paraiška teikiama kartu su partneriu) užtikrina tinkamą projekto finansavimo šaltinį (skolintas lėšas, paramos lėšas, iš veiklos gautinas lėšas), kuris turi būti finansinių ataskaitų duomenimis ir nurodytas paramos paraiškoje. Skolintos lėšos pagrindžiamos kartu su paramos paraiška pateikiant finansų įmonės ar kredito įstaigos paskolos suteikimo galimybės patvirtinimo dokumentus, o su mokėjimo prašymu, kuriame prašoma kompensuoti skolintomis lėšomis įgyvendintas investicijas, paramos gavėjas turi pateikti su finansų įmone arba kredito įstaiga pasirašytą paskolos arba finansinės nuomos (lizingo) sutartį arba raštu patvirtinti, kad atitinkamą projekto dalį įgyvendins nuosavomis lėšomis. Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu;

18.6. pareiškėjas ir jo partneris (kai paraiška teikiama kartu su partneriu) neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondui (atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu);

18.7. pareiškėjas ir jo partneris (kai paraiška teikiama kartu su partneriu) tvarko buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus reikalavimus (sudaromas balansas, pelno (nuostolių) ir pinigų srautų ataskaitos (jei sudaromos) arba ūkinės veiklos pradžios balansas). Įstaigos, kurių veikla finansuojama iš valstybės arba savivaldybių biudžeto, fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupės finansinės atskaitomybės dokumentų neteikia;

18.8. nekilnojamas turtas, tiesiogiai susijęs su projekto įgyvendinimu ir į kurį investuojama, turi būti valdomas pareiškėjo ir jo partnerio (kai paraiška teikiama kartu su partneriu):

18.8.1. kai pareiškėjas ar jo partneris yra savivaldybė, kuri rekonstruoja valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius, ji pateikia savivaldybės administracijos pažymą, patvirtinančią nekilnojamojo turto valdymo faktą (žemės valdymo faktą patvirtinantys dokumentai neteikiami);

18.8.2. kai pareiškėjas ar jo partneris yra melioracijos statinių naudotojų asociacija ar fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupė, veikianti pagal jungtinės veiklos sutartį, ji pateikia asociacijos narių / fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupės narių, veikiančių pagal jungtinės veiklos sutartį, kurių naudojamoje žemėje vykdomas projektas, nuosavybės teisę, nuomą ar panaudą patvirtinančius dokumentus. Jei statiniai ir žemė yra valdomi nuomos, panaudos ar kitais pagrindais, nuomos, panaudos sutartys turi būti įregistruotos VĮ Registrų centre iki paramos paraiškos pateikimo datos ir

iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Nuomos, panaudos sutartyje ar kitais pagrindais naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančiuose dokumentuose turi būti aptarta melioracijos statinių rekonstrukcijos galimybė;

18.9. investicijos pagrįstos projektavimo užduoties rengimo metu atliktais sąmatiniais skaičiavimais (turi būti pateiktos lokalinės-objektinės sąmatos ir projekto įgyvendinimo vietoje atliktų melioracijos objektų tyrinėjimo medžiaga);

18.10. investicijos pagerina bendrus žemės ūkio rezultatus (padeda išsaugoti dirvožemio kokybę, mažinamas neigiamas poveikis aplinkai), kartu išsaugant ir gausinant kaimo gamtinį, materialųjį paveldą;

18.11. projekte numatoma rekonstruoti statinius, kurie yra Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitoje (reikalavimas netaikomas vietinės reikšmės vidaus keliams);

18.12. investicijos atitinka aplinkos apsaugos reikalavimus. Tuo atveju, jei projekte numatyti statybos ir (arba) infrastruktūros įrengimo darbai, kartu su paraiška turi būti pateikta Aplinkos apsaugos agentūros atrankos išvada dėl numatomo įgyvendinti projekto planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (jei privaloma pagal Lietuvos Respublikos Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatas). Tuo atveju, jeigu reikalingas išankstinis investicinių veiksmų poveikio aplinkai vertinimas, atlikto poveikio aplinkai vertinimo išvada, patvirtinta įgaliotos institucijos, pateikiama kartu su paraiška;

18.13. projektai turi būti įvertinti pagal 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmus vandens politikos srityje (OL 2004 m. specialusis leidimas 15 skyrius, 5 tomas, p. 275), 4.7 straipsnį, tinkamai atsižvelgiant į suminį poveikį, ir turi būti pasiūlytos reikiamos švelninančios priemonės;

18.14. melioracijos statinių techninį projektą, parengtą vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. 3D-1 „Dėl melioracijos techninio reglamento MTR 1.05.01:2005 „Melioracijos statinių projektavimas“ patvirtinimo“ ir statybą leidžiantį dokumentą, pareiškėjas privalo pateikti ne vėliau kaip pirmojo mokėjimo prašymo pateikimo dieną. Su paraiška pateikiama pagal melioracijos normatyvinius dokumentus, numatomų rekonstruoti melioracijos objektų tyrinėjimo medžiaga, atlikta įmonės ir specialistų, atestuotų Melioracijos įmonių ir specialistų atestavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. 3D-258 „Dėl melioracijos įmonių ir specialistų atestavimo“, nustatyta tvarka;

18.15. parama neteikiama finansinių sunkumų turinčiam pareiškėjui (pareiškėjas bankrutuoja arba yra likviduojamas);

18.16. parama teikiama projektams, vykdomiems Lietuvos Respublikos teritorijoje;

18.17. projektas įgyvendinamas kaimo vietovėje;

18.18. jei projekte numatytas rūgščių dirvų kalkinimas, kartu su paraiška turi būti pateiktas rūgščių dirvų stebėseną vykdančios laboratorijos dokumentas, patvirtinantis dirvų rūgštingumą sausinamos teritorijos ariamoje žemėje;

18.19. jei projektas vykdomas kartu su partneriais, kartu su paraiška turi būti pateikta jungtinės veiklos sutartis, kuri turi būti pasirašyta iki paraiškos pateikimo dienos;

18.20. asociacijų ir fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupės nariai šiame paraiškų teikimo etape gali dalyvauti tik vienos asociacijos ar fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupės, prašančios paramos pagal Priemonę, veikloje;

18.21. projekto investicijos atitinka darbo saugos reikalavimus, kaip nurodyta Techniniame reglamente „Mašinių sauga“, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28 „Dėl techninio reglamento „Mašinių sauga“ patvirtinimo“, Elektrotechnikos gaminių saugos techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 4-314 „Dėl Elektrotechnikos gaminių saugos techninio reglamento patvirtinimo“.

19. Projekto įgyvendinimo teritorijoje esančių melioracijos statinių, kurių nusidėvėjimas mažesnis nei 45 proc., rekonstrukcija nefinansuojama (reikalavimas netaikomas vietinės reikšmės vidaus keliams). Melioracijos statinių nusidėvėjimas nustatomas pagal melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos duomenis pagal kadastro vietas, kaip nurodyta Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 3D-243 „Dėl melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos taisyklių patvirtinimo“.

20. Vidaus reikšmės keliams, t. y. juridinių ir (ar) fizinių asmenų reikmėms naudojamiems keliams (privažiavimo prie hidrotechninių įrenginių, ribotų teritorijų ir visiems kitiems keliams, nepriskirtiems viešiesiems keliams) skiriama ne daugiau kaip 25 proc. lėšų nuo bendros projekto vertės.

21. Priemonei Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“, nuostatos netaikomos.

VIII SKYRIUS ĮSIPAREIGOJIMAI

22. Pareiškėjas ir jo partneris (kai paraiška teikiama kartu su partneriu) prisiima šiuos įsipareigojimus:

22.1. be rašytinio Agentūros sutikimo nekeisti projekto įgyvendinimo vietos ir sąlygų, neparduoti ir kitaip neperleisti kitam asmeniui už paramos lėšas įgyto turto nuo paramos sutarties pasirašymo iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Leidimą įkeisti turtą kredito įstaigoms Agentūra gali suteikti tik tiems paramos gavėjams, kurie paramos paraiškoje finansų įmonės ar kredito įstaigos suteiktą paskolą įvardijo kaip vieną iš projekto finansavimo šaltinių. Agentūros sprendimu pareiškėjui gali būti leista įkeisti paramos lėšomis įsigytą turtą tik tai finansų įmonei ar kredito įstaigai, kuri suteikė paskolą projektui įgyvendinti. Įkeičiamas turtas turi būti skirtas paskolos, kuria finansuojamas projekto įgyvendinimas, grąžinimui užtikrinti;

22.2. pareiškėjas ir jo partneris įsipareigoja iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti tinkamą objekto, kuriam bus suteikta parama, priežiūrą ir veikimą;

22.3. nuo paramos paraiškos pateikimo datos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos tvarkyti buhalterinę apskaitą šių Taisyklių 18.7 papunktyje nustatyta tvarka;

22.4. nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti, kad su projektu susijusių buhalterinių operacijų įrašai būtų atskiriami nuo kitų, įprastinių paramos gavėjo operacijų;

22.5. viešinti paramą, vadovaudamasis Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 3D-925 „Dėl suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklių patvirtinimo“;

22.6. paramos gavėjai įsipareigoja teikti visą informaciją ir duomenis, reikalingus statistikos tikslams ir programos įgyvendinimo stebėsenai bei reikalingiems vertinimams atlikti;

22.7. su galutiniu mokėjimo prašymu pateikia įgyvendinto projekto inžinerinių tinklų geodezinių matavimų ir inžinerinių tinklų planą (kontrolinę geodezinę nuotrauką) .dwg formatu, taip pat Mel_DR 10LT duomenų rinkinį su planinėje medžiagoje M1:10000 apibrėžtomis įgyvendinto projekto ribomis, atkarpomis, ar kitų hidrotechninių statinių vietomis .shp formatu (kopija pateikiama VĮ Valstybės žemės fondui);

22.8. įvykio, kurio metu buvo sugadintas ar sunaikintas paramos lėšomis įsigytas ar sukurtas turtas, paramos gavėjas įsipareigoja atkurti turtą ne mažesne negu atkuriamąja verte ir ne blogesnių techninių parametrų;

22.9 sudaryti sąlygas institucijų, atliekančių paramos paraiškų vertinimą, atranką ir projektų įgyvendinimo priežiūrą, Programos įgyvendinimo priežiūrą, atstovams ar jų įgaliotiems asmenims patikrinti pateiktus duomenis ir atlikti patikrą vietoje, gauti papildomos informacijos apie projektą ir su juo susijusią veiklą nuo paramos paraiškos pateikimo dienos, taip pat audituoti, kontroliuoti, tikrinti, kaip yra laikomasi paramos gavimo sąlygų ir

reikalavimų, kaip yra vykdomas projektas ir veikla, kuriai buvo skirta parama, po sprendimo skirti paramą priėmimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos.

IX SKYRIUS PARAMOS DYDIS IR INTENSYVUMAS

23. Suteikiamos paramos dydis skaičiuojamas atsižvelgiant į tinkamas finansuoti projekto išlaidas su PVM.

24. Finansuojama 80 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų su PVM (išskyrus tuos atvejus, kai prašoma mažesnio paramos intensyvumo).

25. Didžiausia paramos suma:

25.1. projektui – negali viršyti 300 000 (trijų šimtų tūkstančių) Eur;

25.2. rekonstruojamiems polderiams – negali viršyti 600 000 (šešių šimtų tūkstančių) Eur;

25.3. tų pačių drenažo sistemų rekonstravimui – paramą galima gauti tik vieną kartą.

26. Pareiškėjas per vieną paramos paraiškų teikimo etapą gali pateikti vieną projektą (savivaldybės gali pateikti iki dviejų projektų).

27. Pareiškėjas, paramos gavėjas projekto įgyvendinimo laikotarpiu tuo pačiu metu negali dalyvauti įgyvendinant kitas investicines Programos priemones ir (arba) veiklos sritis (šis reikalavimas netaikomas savivaldybėms).

28. Pakartotinai investicinės paramos galima kreiptis tik įgyvendinus ankstesnįjį ES lėšomis finansuojamą projektą, t. y. ne anksčiau kaip pateikus paskutinį mokėjimo prašymą ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą (šis reikalavimas netaikomas savivaldybėms).

X SKYRIUS TINKAMOS IR NETINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS

29. Projekto įgyvendinimo trukmė turi būti nurodyta paramos paraiškoje, projektavimo užduotyje ir negali viršyti 24 mėnesių laikotarpio nuo paramos sutarties pasirašymo. Projekto įgyvendinimo trukmė gali būti pratęsta, jei paramos gavėjas, projekto įgyvendinimo trukmei nepasibaigus, Agentūrai pateikia prašymą ir dokumentus, patvirtinančius, kad projektas negali (negalės) būti įgyvendintas per paramos paraiškoje nurodytą projekto įgyvendinimo trukmę dėl nuo

paramos gavėjo valios nepriklausančių aplinkybių, tačiau projekto įgyvendinimo trukmė nuo paramos sutarties pasirašymo dienos negali būti ilgesnė kaip iki 2023 m. birželio 30 d.

30. Projekte turi būti numatytos visos išlaidos, kurios yra susijusios su projekto įgyvendinimu ir numatyta vykdyti veikla. Perkamos prekės turi būti naujos, nenaudotos, atitinkančios Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktų nustatytus reikalavimus. Paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamos finansuoti ir projektui įgyvendinti būtinos išlaidos ir ne daugiau nei numatytas paramos dydis ir intensyvumas. Tinkamos finansuoti išlaidos turi būti išvardytos pagal išlaidų kategorijas, nurodytas Taisyklių 34 punkte, o ne pateikiamos bendra suma. Tinkamų finansuoti išlaidų sumai pagrįsti turi būti pateikiami trys skirtingų tiekėjų komerciniai pasiūlymai (su lygiaverčiais (gali skirtis ne daugiau kaip 10 procentų, lyginant su mažiausios kainos pasiūlyme nurodytais parametrais) išlaidų pagrindines technines savybes apibūdinančiais techniniais parametrais), kuriais pagrindžiama visa prašoma paramos suma, o tinkama finansuoti išlaidų suma nustatoma pagal mažiausią pasiūlytą kainą (kai iki paramos paraiškos pateikimo pagal teisės aktų nuostatas atliktos pirkimų procedūros bei pateiktos Agentūrai vertinti arba teisės aktu yra nustatyti prekių, paslaugų ir (arba) darbų fiksuotieji įkainiai, tiekėjų komercinių pasiūlymų pateikti nereikia). Tuo atveju, kai pareiškėjo pateiktuose komerciniuose pasiūlymuose nurodyta prekės (paslaugos) ar darbų kaina yra 10 ir daugiau proc. didesnė nei analogiškos rinkoje egzistuojančios prekės (paslaugos) ar darbų kainos, atliekami Administravimo taisyklių 66 punkte nurodyti veiksmai.

31. Jei paslaugų ir (arba) darbų pirkimai (bendrųjų išlaidų atveju) atlikti iki paramos paraiškos pateikimo, pareiškėjas pirkimų dokumentų kopijas turi pateikti kartu su paramos paraiška.

32. Išperkamąją (finansinę) nuoma įsigytas turtas turi tapti paramos gavėjo nuosavybe iki projekto įgyvendinimo pabaigos. Įsigyjamojo turto dalis, pagal finansinės išperkamosios nuomos sutartį, neapmokėta iki projekto įgyvendinimo pabaigos, paramos lėšomis nefinansuojama.

33. Tinkamomis finansuoti pripažįstamos išlaidos:

33.1. būtinos projektui vykdyti ir numatytos paramos paraiškoje;

33.2. realiai suplanuotos, pagrįstos ir neviršijančios vidutinių rinkos kainų;

33.3. patirtos (apmokėtos) po paramos paraiškos pateikimo dienos. Tačiau šios išlaidos nefinansuojamos, jeigu parama projektui neskiriama arba išlaidos nėra nurodytos tinkamų finansuoti išlaidų sąraše pagal šių Taisyklių 34 punktą arba jei jos padarytos nesilaikant pirkimo procedūrų, numatytų teisės aktuose;

33.4. bendrosios išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su projekto parengimu ir administravimu ir kurios yra patirtos ne anksčiau kaip prieš vienerius metus iki paramos paraiškos pateikimo dienos. Tačiau, jei parama projektui neskiriama arba jei pirkimai atlikti nesilaikant pirkimo procedūrų, numatytų teisės aktuose, bendrosios išlaidos nefinansuojamos;

33.5. faktiškai padarytos ir paramos gavėjo apskaitoje užfiksuotos išlaidos, pagrįstos dokumentų originalais arba nustatyta tvarka patvirtintomis kopijomis.

34. Tinkamų išlaidų kategorijos:

34.1. Melioracijos statinių (išskyrus drėkinimo sistemas) rekonstravimo išlaidos. Kalkinimo išlaidos yra tinkamos tik tuo atveju, kai kalkinimas yra vienkartinis veiksmas per visą projekto eigą ir jo išlaidos neviršija 10 proc. visų tinkamų projekto išlaidų;

34.2. naujų įrenginių ir (ar) įrangos, skirtų projekto reikmėms, pirkimo išlaidos, neviršijančios šio turto rinkos vertės;

34.3. vidaus kelių, naudojamų juridinių ir (ar) fizinių asmenų reikmėms, rekonstrukcijos bei įrengimo išlaidos (ne daugiau kaip 25 proc. lėšų nuo bendros projekto vertės);

34.4. bendrosios išlaidos. Finansuojama bendrųjų išlaidų dalis gali būti ne daugiau kaip 8 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų, įskaitant konsultavimo projekto parengimo ir įgyvendinimo klausimais išlaidas, kurios negali viršyti 10 proc. projekto bendrųjų išlaidų.

35. Netinkamos finansuoti išlaidos:

35.1. išlaidos, nesusijusios su projektu ir remiama veikla ir neįvardytos šių Taisyklių 34 punkte;

35.2. trumpalaikis turtas;

35.3. išlaidos ar jų dalis, patirtos perkant prekes, darbus ar paslaugas, nesilaikant pirkimo procedūrų, numatytų teisės aktuose;

35.4. išlaidos, susijusios su išperkamosios (finansinės) nuomos sutartimi, pavyzdžiui, nuomotojo pelnas, palūkanų refinansavimo, pridėtinės išlaidos, draudimo įmokos;

35.5. investicijos į turtą, kurio valdymo (naudojimo) teisė pareiškėjui apribota (turtas areštuotas).

36. Pirkimo ir (arba) importo PVM, kurį paramos gavėjas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM paramos gavėjas į atskaitą neįtraukė), yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.

XI SKYRIUS PARAMOS PARAIŠKŲ TEIKIMO TVARKA

37. Paramos paraiškos forma pateikiama šių Taisyklių priede ir skelbiama Ministerijos ir Agentūros interneto svetainėse adresais: www.zum.lt ir www.nma.lt.

38. Paramos paraiška ir (arba) dokumentai turi būti pildomi lietuvių kalba. Kita kalba užpildytos paramos paraiškos ir pateikiami dokumentai nepriimami.

39. Paramos paraiškas iš pareiškėjų priima ir registruoja Agentūros Kaimo plėtros ir žuvininkystės programų departamento teritoriniai paramos administravimo skyriai adresais,

nurodytais interneto svetainėje www.nma.lt. Paramos paraiška ir su paramos paraiška pateikiami dokumentai turi būti pateikti pareiškėjo asmeniškai ar per įgaliotą asmenį, šie dokumentai taip pat gali būti pateikiami ir per ŽŪMIS, jei tokia galimybė yra. Kitais būdais (pvz., paštu, per kurjerį, faksu arba elektroniniu paštu ir t. t.) arba kitais adresais teikiamos paraiškos nepriimamos.

40. Paramos paraiškų pildymas, registravimas ir vertinimas atliekamas Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

41. Paramos paraiškos tinkamumo skirti paramą vertinimo metu nustatoma, ar projektas tinkamas gauti paramą iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, numatytų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete, ir galima paramos suma, suapvalinta iki sveikųjų skaičių.

XII SKYRIUS PARAMOS PARAIŠKŲ ATRANKOS VERTINIMAS

42. Paramos paraiškų atrankos vertinimas atliekamas Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

43. Paramos paraiškų atrankos kriterijai:

43.1. projektai, kuriuose numatoma rekonstruoti polderių siurbines arba pylimus arba tvenkinių hidrotechninius statinius – suteikiama 20 balų;

43.2. jei projektui įgyvendinti prašoma mažesnio, nei galimas didžiausias, paramos intensyvumo, už kiekvieną sumažintą procentinį punktą (skaičiuojama sveikaisiais skaičiais, neapvalinant pagal matematinės apvalinimo taisykles) pareiškėjui suteikiamas 1 balas, bet ne daugiau kaip 10 balų. Tačiau atrankos balai nesuteikiami, kai pagal paramos paraiškoje nurodytą projekto investicijų vertę apskaičiuota paramos suma, taikant didžiausią galimą paramos intensyvumą, viršija didžiausią galimą paramos sumą projektui, tačiau projektui prašoma skirti Taisyklėse nustatytą didžiausią galimą paramos sumą;

43.3. numatoma atlikti funkciniais ryšiais susijusių melioracijos sistemų ir jų hidrotechnikos statinių rekonstrukciją sklypuose, kurie išsidėstę teritorijoje, esančioje vienoje arba keliose bendrą ribą turinčiose kadastro vietovėse:

43.3.1. 1–2 kadastro vietovėse – suteikiama 15 balų;

43.3.2. 3–4 kadastro vietovėse – suteikiama 10 balų;

43.3.3. 5 ir daugiau kadastro vietovių – suteikiami 5 balai;

43.4. projektai, kuriuose asociacijų ir fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupės nariai pirmą kartą dalyvauja asociacijos ar fizinių ir (ar) juridinių asmenų grupės, prašančios paramos pagal Priemonę (2007–2013 m. ir 2014–2020 m.) veikloje – suteikiama 15 balų;

43.5. projektai, kuriuose griovių arba pralaidų rekonstravimo darbams numatoma skirti:

43.5.1. 50 ir daugiau proc. prašomų projekto investicijų vertės (be bendrųjų išlaidų) – suteikiama 20 balų;

43.5.2. 40–49,99 proc. įskaitytinai prašomų projekto investicijų vertės (be bendrųjų išlaidų) – suteikiama 10 balų;

43.5.3. 30–39,99 proc. įskaitytinai prašomų projekto investicijų vertės (be bendrųjų išlaidų) – suteikiami 5 balai;

43.6. projektai, kuriuose numatoma rekonstruoti tiltus, – suteikiama 20 balų.

44. Privalomasis mažiausias projektų atrankos balų skaičius – 25 balai. Jeigu projektų atrankos vertinimo metu nustatoma, kad projektas nesurinko privalomo mažiausio 25 balų skaičiaus, paramos paraiška atmetama.

45. Paramos paraiškų atrankos pirmumo eilės sudarymas ir atrankos vertinimas atliekamas Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

XIII SKYRIUS PARAMOS PARAIŠKŲ TVIRTINIMAS IR PARAMOS SUTARČIŲ SUDARYMAS

46. Agentūra, įvertinusi paramos paraiškas, parengia nustatytos formos paramos paraiškų vertinimo rezultatų suvestinę ir nustatytos formos atskirų paramos paraiškų vertinimo ataskaitas, kurias teikia Ministerijai.

47. Ministerijos sudarytas Projektų atrankos komitetas (toliau – PAK) svarsto projektus ir priima rekomendacinio pobūdžio sprendimą dėl finansuotinių ir (arba) nefinansuotinių projektų. Vadovaujantis PAK rekomendacijomis, galutinį sprendimą dėl paramos skyrimo ir (arba) neskyrimo priima ministras ar jo įgaliotas asmuo, apie kurį Ministerija informuoja Agentūrą per 5 darbo dienas nuo priėmimo dienos.

48. Agentūra apie sprendimą dėl paramos skyrimo ar neskyrimo informuoja pareiškėjus Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

49. Agentūra, gavusi sprendimą iš Ministerijos suteikti paramą, vadovaudamasi Administravimo taisyklių nustatyta tvarka, rengia paramos sutartį. Pareiškėjas, pasirašęs paramos sutartį, šios sutarties įsigaliojimo dieną tampa paramos gavėju.

XIV SKYRIUS MOKĖJIMO PRAŠYMO TEIKIMO, ADMINISTRAVIMO IR PARAMOS IŠMOKĖJIMO TVARKA

50. Paramos gavėjas po kiekvieno projekto įgyvendinimo etapo, kaip numatyta paramos sutartyje, pateikia nustatytos formos mokėjimo prašymą Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

Mokėjimo prašymas ir (arba) papildomi dokumentai turi būti pateikti iki paramos sutartyje ar paramos paraiškoje numatyto mokėjimo prašymo pateikimo termino Agentūrai vienu iš šių būdų:

50.1. spausdintine (popieriuje pateikta) forma pareiškėjo asmeniškai ar per įgaliotą asmenį, taip pat registruotu paštu. Mokėjimo prašymus kartu su reikiamais priedais iš paramos gavėjų priima ir registruoja Agentūros kaimo plėtros ir žuvininkystės departamento teritoriniai paramos administravimo skyriai adresais, nurodytais interneto svetainėje www.nma.lt. Mokėjimo prašymai turi būti pateikti laiku (paramos sutartyje numatytais terminais), asmeniškai ar per įgaliotą asmenį. Kitais būdais (pvz., paštu, faksu arba elektroniniu paštu) arba kitais adresais pateikti mokėjimo prašymai nebus priimami;

50.2. elektronine forma, naudojantis ŽŪMIS portalo internetine prieiga adresu <https://zumis.lt>, jeigu tokia galimybė yra suteikta.

51. Paramos gavėjas mokėjimo prašymą ir pridedamus dokumentus turi užpildyti lietuvių kalba. Kita kalba užpildyti mokėjimo prašymai ir pridedami dokumentai nepriimami.

52. Mokėjimo prašymą pateikus pavėluotai, mokėjimo prašymas užregistruojamas, tačiau pareiškėjas raštu turi Agentūrai paaiškinti priežastis ir pateikti pateisinamus dokumentus, kuriuose pagrindžiamos vėlavimo priežastys. Sankcijos dėl pavėluoto mokėjimo prašymo pateikimo nustatomos vadovaujantis Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos patvirtinimo“.

53. Jeigu paramos gavėjas dėl pateisinamų priežasčių nori pratęsti mokėjimo prašymo pateikimo terminą arba paskirstyti paramos objektus tarp paramos dalių, paramos gavėjas iki termino pateikti mokėjimo prašymą pabaigos turi Agentūrai raštu pateikti argumentuotą prašymą dėl termino pratęsimo arba dėl paramos objektų paskirstymo tarp paramos dalių.

54. Mokėjimo prašymai vertinami Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

55. Paramos gavėjų atsiskaitymai su tiekėjais turi vykti tik per finansines institucijas.

56. Šiai priemonei taikomas išlaidų kompensavimo su avansu mokėjimo būdas, kai avansas nėra EK tinkamos deklaruoti išlaidos. Avansas negali būti didesnis nei 50 procentų paramos sumos.

57. Taikant išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu būdą, kai avansas nėra EK tinkamos deklaruoti išlaidos, paramos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą ir pirmąjį mokėjimo prašymą

teikia Agentūrai ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo paramos sutarties pasirašymo ir avanso sumos patvirtinimo. Paramos gavėjas turi pateikti sąskaitas už atliktus rangos, paslaugų teikimo ar prekių tiekimo darbus. Kartu su mokėjimo prašymu paramos gavėjas privalo pateikti apmokėjimo nuosavomis lėšomis įrodymo dokumentus. Parama paramos gavėjui išmokama apmokant patirtas išlaidas, neviršijant patvirtintos avanso sumos.

58. Kitų tarpinių ir galutinio mokėjimo prašymų pateikimo periodiškumas ir terminai nustatomi paramos sutartyje. Paramos gavėjas gali pateikti iki keturių mokėjimo prašymų.

59. Kai bendra pagal paramos gavėjo pateiktus mokėjimo prašymus kompensuota ir avansu išmokėta suma pasiekia projektui įgyvendinti skirtą paramos lėšų sumą, projekto įgyvendinimo išlaidos nebekompensuojamos. Baigęs įgyvendinti projektą, paramos gavėjas Agentūrai pateikia galutinį mokėjimo prašymą, kuriame deklaruoja visas per laikotarpį nuo paskutinio mokėjimo prašymo patirtas ir apmokėtas tinkamas finansuoti išlaidas.

Jeigu Agentūra, išanalizavusi galutinį mokėjimo prašymą, nustato, kad paramos gavėjui buvo išmokėta didesnė paramos suma nei pripažinta tinkama finansuoti paramos lėšomis, ji pareikalauja paramos gavėjo grąžinti perviršinę sumą.

60. Paramos lėšos išmokamos Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

XV SKYRIUS SANKCIJOS

61. Netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiame) projektą paramos gavėjui gali būti taikomos Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos: paramos sumažinimas, paramos teikimo sustabdymas ir (arba) nutraukimas, paramos sutarties nutraukimas ir (arba) reikalavimas grąžinti visą ar dalį sumokėtos paramos; kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba prašoma parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo.

62. Detali sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka nustatyta Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikoje.

63. Jeigu su galutiniu mokėjimu prašymu nepateikiamas įgyvendinto rekonstravimo projekto kadastro vietovių Mel_DR 10LT duomenų rinkinys, kaip numatyta Taisyklių 22.7 papunktyje, paramos gavėjui taikoma sankcija – paramos teikimo sustabdymas.

XVI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

64. Projektų įgyvendinimo priežiūra ir tikrinimas, sprendimų apskundimo tvarka nustatyta Administravimo taisyklėse.

65. Pasikeitus šiose Taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos teisės aktų nuostatos.
